

UPPFÖLJNING 2021

Kretsloppsplan 2021-2030

Burlövs kommun och Malmö stad

2022-05-23

Innehållsförteckning

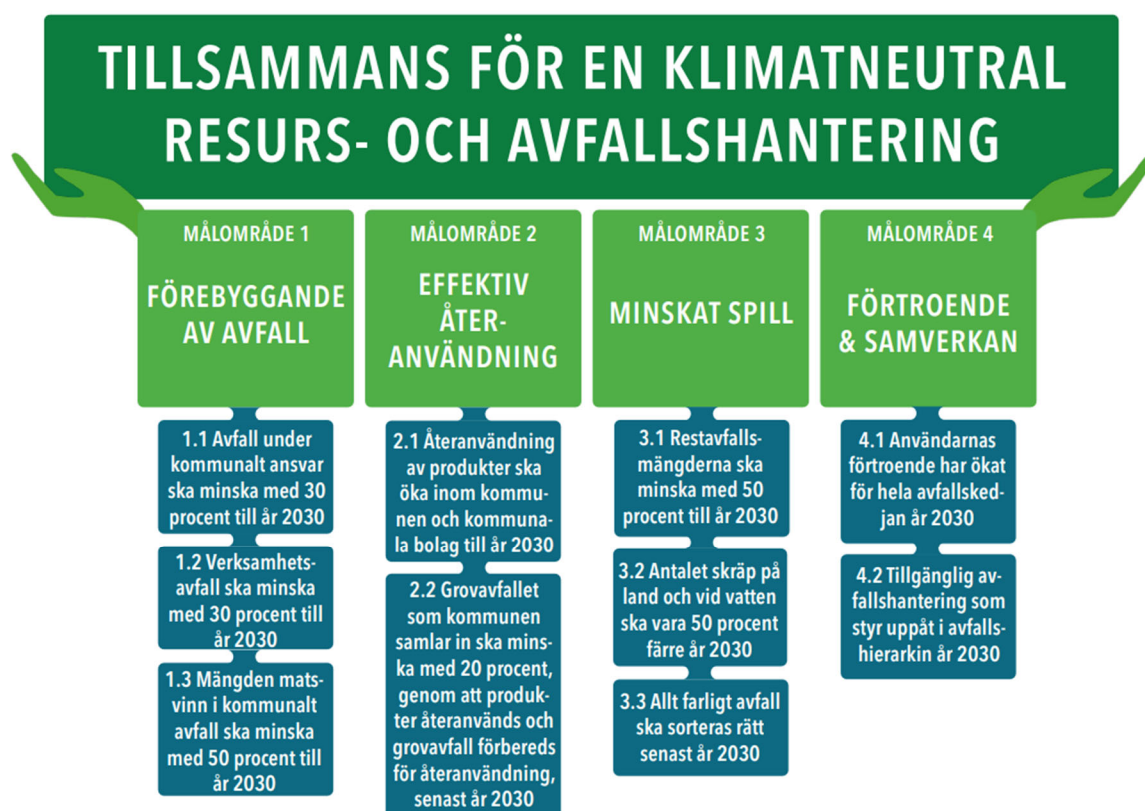
Inledning.....	2
Uppföljning.....	3
1 Målområde 1 - Förebyggande av avfall	4
1.1 Mål 1.1 Avfall under kommunalt ansvar ska minska med 30 procent till år 2030.....	4
1.2 Mål 1.2 Verksamhetsavfall ska minska med 30 procent till år 2030.....	6
1.3 Mål 1.3 Mängden matsvinn i kommunalt avfall ska minska med 50 procent till år 2030	6
2 Målområde 2 - Effektiv återanvändning.....	8
2.1 Mål 2.1 Återanvändning av produkter ska öka inom kommunen och kommunala bolag till år 2030.....	8
2.2 Mål 2.2 Grovavfallet som kommunen samlar in ska minska med 20 procent, genom att produkter återanvänds och grovavfallförbereds för återanvändning, senast år 2030	8
3 Målområde 3 - Minskat spill	9
3.1 Mål 3.1 Restavfallsmängderna ska minska med 50 procent till år 2030.....	9
3.2 Mål 3.2 Antalet skräp på land och vid vatten ska vara 50 procent färre år 2030	10
3.3 Allt farligt avfall ska sorteras rätt senast år 2030.....	11
4 Målområde 4 - Förtroende och samverkan.....	12
4.1 Mål 4.1 Användarnas förtroende har ökat för hela avfallskedjan år 2030	12
4.2 Mål 4.2 En tillgänglig avfallshantering som styr uppåt i avfallshierarkin år 2030.....	13

Inledning

Kretsloppsplanen är ett lagstadgat styrdokument för Burlövs kommun och Malmö stad. Den anger färdplanen mot en klimatneutral resurs- och avfallshantering och hur kommunerna avser att uppfylla nationella, regionala och lokala mål inom avfallsområdet.

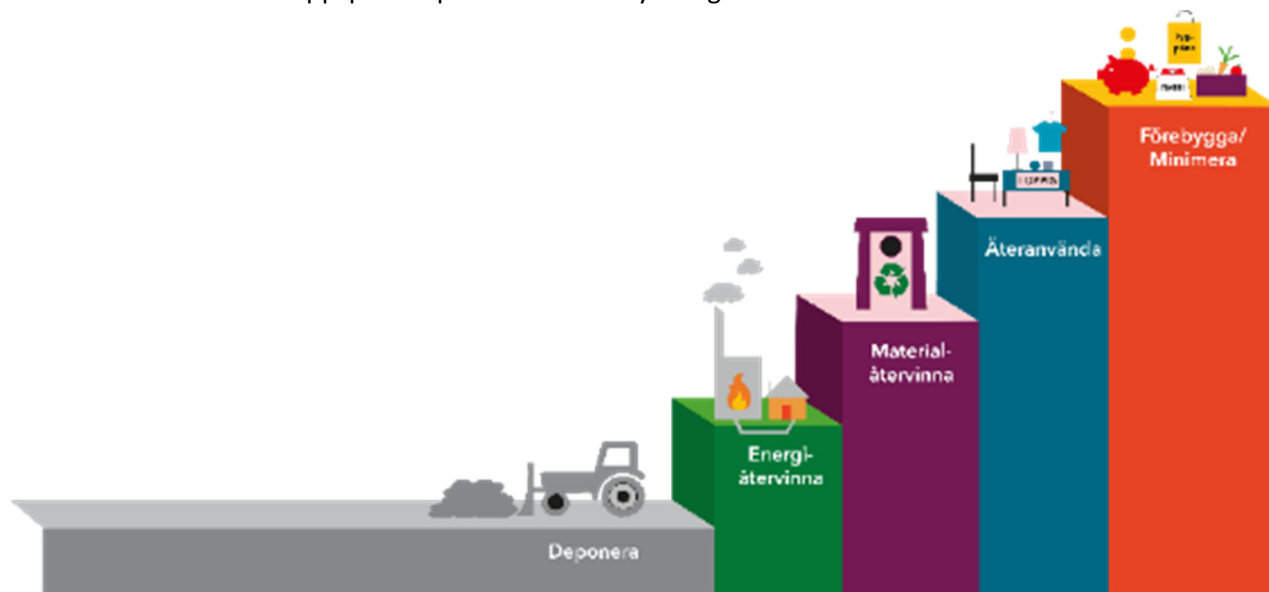
Innehållet i kretsloppsplanens målområden ska integreras i respektive nämnds verksamhetsplanering. Planen riktar sig internt till Burlövs kommun och Malmö stad samt till invånare, verksamheter och övriga aktörer inom kommungränserna.

Kretsloppsplanen innehåller fyra målområden och tio mål (se illustration nedan). Till varje mål finns det beskrivet åtgärder samt ansvariga aktörer som är särskilt viktiga för att uppnå målen. Åtgärderna är inte detaljerade eller tidsatta, vilket innebär att de kontinuerligt måste utvecklas i de planer som tas fram gemensamt av VA SYD och kommunernas förvaltningar. För samtliga mål är målåret 2030 med basåret 2019.

Kretsloppsplanen tar avstamp i de globala hållbarhetsmålen och kopplas genom flera nivåer ihop med de lokala målen. På det här sättet kan det säkerställas att när de lokala målen uppnås så bidrar vi till de globala målen och till ett hållbart samhälle.

Avfallstrappan visar de bästa sätten att ta hand om avfall. Ju högre upp i trappan avfallet hanteras desto större blir miljönyttan. Vi måste förflytta oss uppåt i trappan för att nå klimatneutralitet. Därför fokuserar målen i kretsloppsplanen på en sådan förflyttning.

Avfallstrappan, eller "avfallshierarkin", är ett EU-direktiv som är antaget i den svenska miljöbalken och styr hur vårt avfall ska tas om hand.

Uppföljning

Ansvar för att arbeta mot kretsloppsplanens mål och åtgärder är ett gemensamt arbete inom kommunerna och för andra aktörer som är aktiva inom kommunen. VA SYD har ansvar för att ta fram en kretsloppsplan och att samordna uppföljningen för Burlövs kommun och Malmö stad.

2021 var ett implementeringsår, vilket innebär att fokus har legat på att förankra kretsloppsplanen i Burlövs och Malmös förvaltningar samt att sätta upp en organisation och fungerande samverkan, därför är uppföljningen av 2021 något avskalad.

En del av kretsloppsplanens mål saknar i dagsläget uppföljningsmetod och kan därmed inte redovisas. VA SYD har gett konsultfirman AFRY i uppdrag att titta på uppföljningsmetoder och kommer att arbeta vidare med att besluta om metod för samtliga mål. Uppföljningen kommer inte att genomföras varje år för alla delar. Till exempel sker plockanalyserna endast vartannat år och enkätundersökningen, som mäter förtroende, kommer att genomföras med ett glesare intervall.

Uppföljning av målen görs bland annat genom statistik från Sysav där de väger in insamlat material som kommer in för behandling och räknar fram en genomsnittssiffra baserat på invånarantal, samt genom plockanalyser, där mängden avfall från ett antal plockstationer skalas upp till en siffra för hela Burlövs kommun och Malmö stad.

Andra verktyg som används för att följa upp målen är enkätundersökningar hos kunder gällande deras förtroende för avfallskedjan. Nedskräpningen i Malmö stad mäts av fastighets- och gatukontoret genom Håll Sverige Rents metod. I Burlövs kommun har det under 2021 inte genomförts några nedskräpningsmätningar men det kommer att ske under 2022.

1 Målområde 1 - Förebyggande av avfall

1.1 Mål 1.1 Avfall under kommunalt ansvar ska minska med 30 procent till år 2030

Avfall under kommunalt ansvar inkluderar så kallat kommunalt avfall, slam från enskilda avlopp samt bygg- och rivningsavfall som inte producerats i en yrkesmässig verksamhet. Det tidigare samlingsbegreppet var hushållsavfall och liknande avfall från verksamheter (exempelvis restauranger och förskolor). För att uppnå målet om en klimatneutral resurs- och avfallshantering måste de totala avfallsmängderna i Burlöv och Malmö minska, det vill säga det avfall som både våra invånare och våra kommunala verksamheter producerar. Vi måste ställa om till cirkulära konsumtionsmönster så att behovet av nya resurser minskar. Här behöver kommunen gå före och vara en förebild.

Målet följs upp genom att mäta mängden avfall under kommunalt ansvar som uppkommer i förhållande till antal invånare. Uppföljningen görs i enlighet med avfallsbranschens gemensamma statistiksystem Avfall Web. Redovisningen sker kommunvis.

I kretsloppsplanen anges att basårsvärdet är 410 kg/person. Då lagstiftningen förändrades och begreppet hushållsavfall togs bort använder vi nu benämningen avfall under kommunalt ansvar. Detta innebär att omfattningen av begreppet förändrats. Tidigare har inte fettavskiljarslam och slam från enskilda avloppsanläggningar ingått i beräkningarna vilket vi anser att de ska göra nu.

Trädgårdsavfallet är exkluderat i den nya beräkningen, vilket motsvarar Avfall Sveriges sätt att beräkna. Det finns inte heller någon direkt nytta med att minska mängden trädgårdsavfall vilket går emot målet. Ytterligare en justering som är gjort i beräkningen av målet är att invånarantal justeras med hänsyn till antal gästnätter och fritidsboende, detta ger en mer rättvisande bild. Därmed har basårssiffran justerats till att mängden avfall under kommunalt ansvar 2019 var 421 kg/person.

Fakta: Avfall under kommunalt ansvar

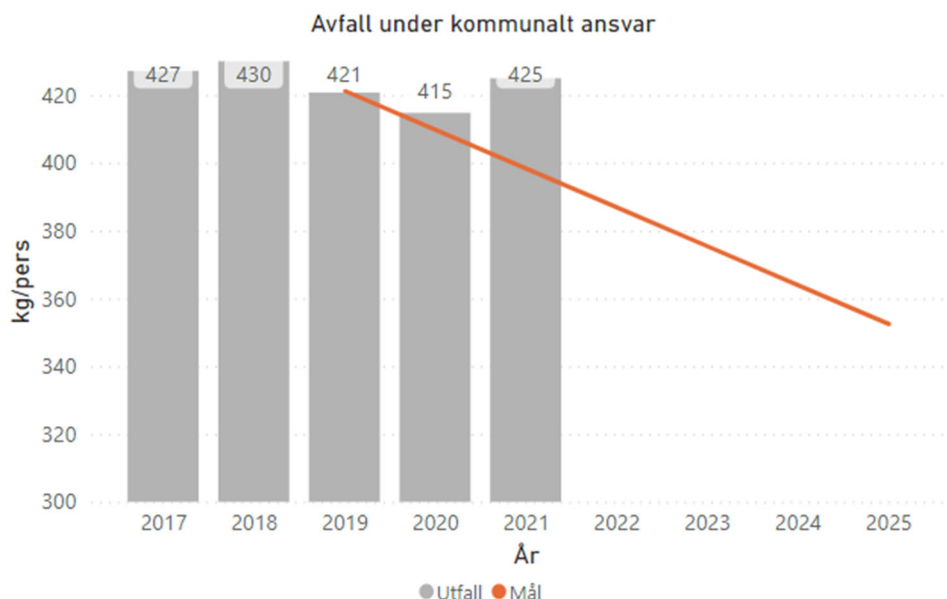
Kommunen är enligt 15 kap. 20 a § miljöbalken skyldig att borttransportera det avfall som kommunen ansvarar för enligt 15 kap. 20 § miljöbalken. Den kommunala renhållningsskyldigheten omfattar avfallsslagen:

- kommunalt avfall,
- avloppsfraktioner och filtermaterial från enskilda avloppsanläggningar, som är dimensionerade för högst 25 personekvivalenter, om anläggningen endast används för a) hushållspillvatten, eller b) spillvatten som till sin art och sammansättning liknar hushållspillvatten,
- latrin från torrtoaletter och jämförliga lösningar, och
- bygg- och rivningsavfall som inte producerats i en yrkesmässig verksamhet.

15 kap. 3 § miljöbalken definierar kommunalt avfall som avfall från hushåll och sådant avfall från andra källor som till sin art och sammansättning liknar avfall från hushåll. Avfall från tillverkning, jord- och skogsbruk, fiske, septiktankar, avloppsnät och avloppsrening, samt uttjänta bilar, omfattas inte av begreppet kommunalt avfall.

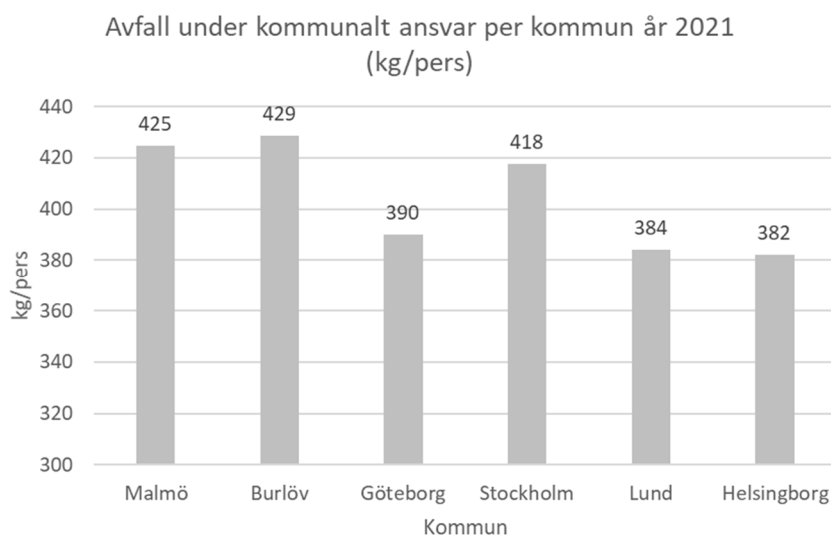
Även om avfall från septiktankar och avloppsrening inte är kommunalt avfall har kommunen enligt 15 kap 20 § miljöbalken ansvar för att behandla och borttransportera vissa avloppsfraktioner.

Källa: <https://www.avfallsverige.se/avfallshantering/kommunalt-ansvar/avfall-under-kommunens-ansvar/>

Figur 1. Avfall under kommunalt ansvar i Burlöv och Malmö 2017–2021.

Avfall under kommunalt ansvar var 425 kg/person år 2021. Det är en marginell ökning från basåret (2019) och en ökning med 2,5% från föregående år. Ökningen från föregående år kommer primärt från mängden fettavskiljarslam, men även grovavfall och farligt avfall ökar något. Förpackningar och returpapper står för den största minskningen.

Figur 2. Jämförelse av avfall under kommunalt ansvar i kommunerna Burlöv, Malmö, Göteborg, Stockholm, Lund och Helsingborg.

Jämför vi oss mot andra utvalda kommuner, ser vi att vi ligger ca 10 % högre än Göteborg, Lund och Helsingborg. Stockholm har dock liknande nivåer som vi har i Malmö och Burlöv.

Jämför vi vad som skiljer Malmö och Burlöv mot Stockholm och Göteborg, så ser vi att vi framförallt har större mängder av mat- och restavfall samt fettavskiljarslam. Orsaken till det här kräver en djupare analys för att kontrollera om vi räknar på samma sätt eller om det finns andra orsaker till varför siffrorna skiljer sig åt.

1.2 Mål 1.2 Verksamhetsavfall ska minska med 30 procent till år 2030

Verksamhetsavfall är sådant avfall från verksamheter som kommunen inte har ansvar för att samla in. Däremot har kommunen möjlighet att sätta mål för sådant avfall och agera med hjälp av de styrmedel som står till förfogande, som rådgivning och tillsyn. Verksamheter producerar stora avfallsmängder och miljövinster är stora om förebyggande kan ske.

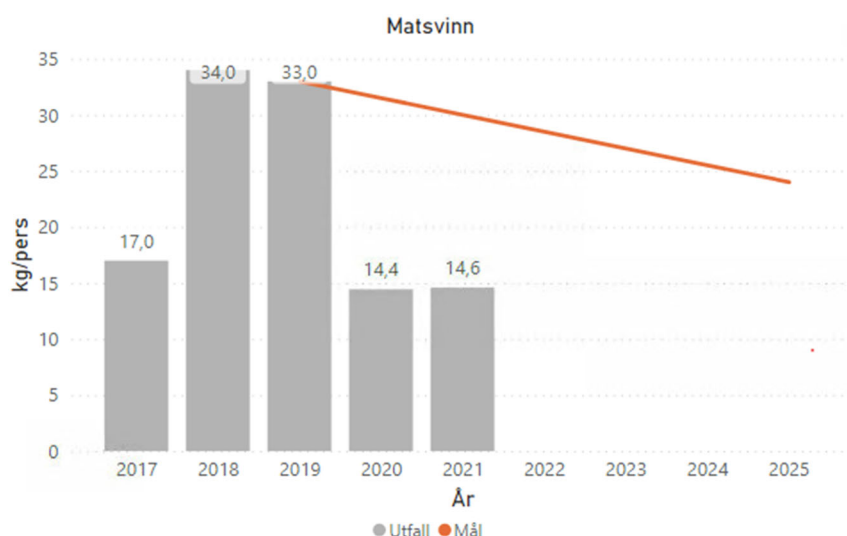
En metod är under framtagande med hjälp av konsultfirman AFRY.

1.3 Mål 1.3 Mängden matsvinn i kommunalt avfall ska minska med 50 procent till år 2030

Matsvinn är det onödiga matavfallet, alltså det som hade kunnat ätas upp om det tagits om hand på rätt sätt. Mycket av den mat som produceras slängs och matsvinnet utgör en betydande del av vår totala klimatpåverkan. Matsvinnet förekommer i hela produktions-, försäljnings- och konsumtionskedjan för livsmedel och innebär att miljöbelastningen från livsmedelsproduktionen blir onödigt stor. Att minska matsvinnet och öka resurshushållningen i livsmedelskedjan är ett prioriterat område i den nationella avfallsplanen och i det avfallsförebyggande programmet.

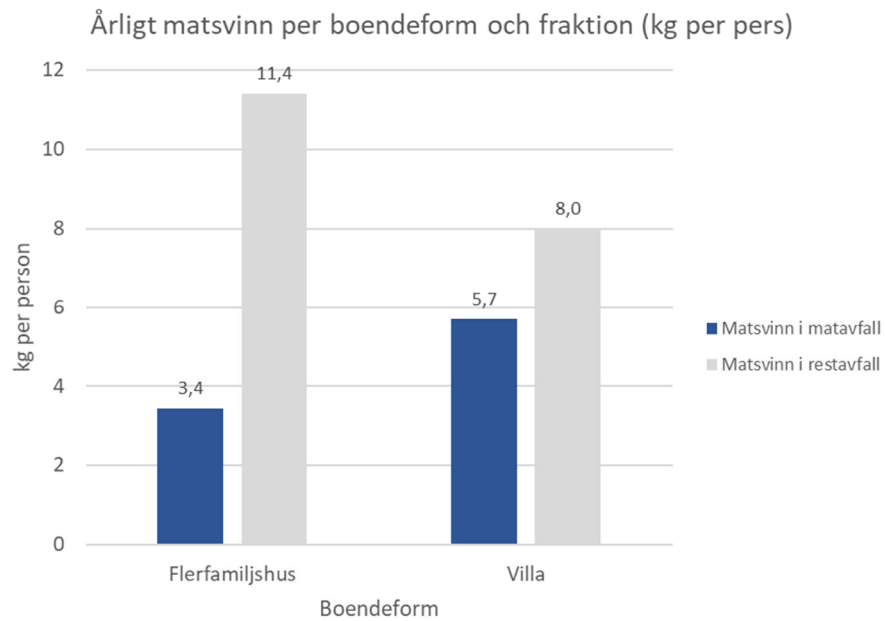
Målet följs upp genom att VA SYD utför plockanalyser av kommunalt avfall. Mätning görs av mängden onödigt matavfall i såväl det utsorterade matavfallet som i restavfallet. Avfallet mäts i förhållande till antal invånare.

Fram till 2017 hade matsvinnet en nedåtgående trend men ökade i plockanalyserna 2018. Denna plockanalys bedöms som icke representativ. Just den dagen som plockanalyserna gjordes kan det exempelvis ha varit mycket matavfall från en restaurang på de få ställen som plockanalyser gjorts. Eftersom 2019 års siffror baseras på föregående års plockanalys spiller felet från 2018 över på basåret 2019. 2020 ser vi dock att det är tillbaka på en lägre nivå igen. Efter genomförd plockanalys 2022 kommer en ny basårssiffra att föreslås baserat på förnyad analys.

Figur 3. Matsvinn i Burlöv och Malmö 2017–2021. Plockanalys är genomförd 2017, 2018 samt 2020. Åren 2019 och 2021 baseras på föregående år med justering på förändrat invånarantal.

Boende i flerbostadshus är sämre på att sortera ut sitt matavfall och därför finner vi större andel onödigt matavfall i restavfallet där jämfört med villor.

Figur 4. Mängden matsvinn i mat- respektive restavfallet i flerbostadshus respektive villor.

2 Målområde 2 - Effektiv återanvändning

2.1 Mål 2.1 Återanvändning av produkter ska öka inom kommunen och kommunala bolag till år 2030

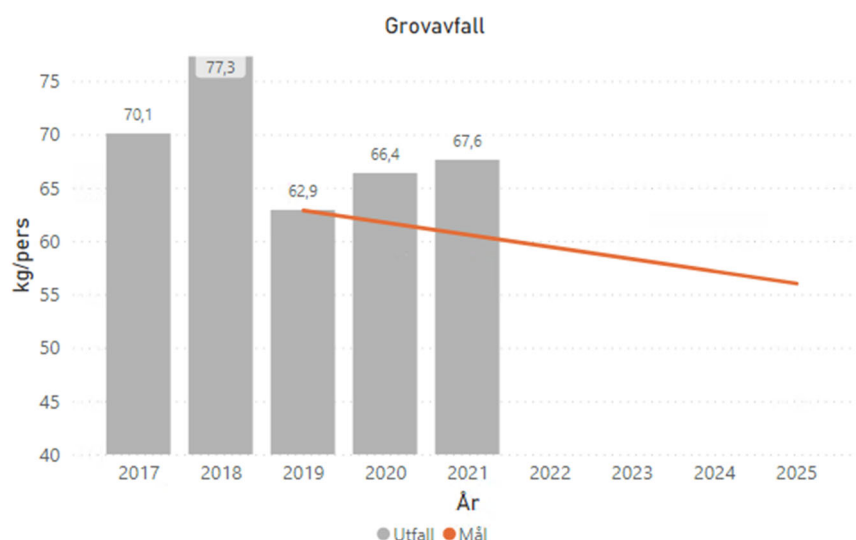
Arbetet med återanvändning av produkter har pågått ett tag inom kommunerna, till exempel genom Burlövs kommunala Återbruket och Malvin i Malmö. Vi behöver höja blicken och titta på hur vi kan öka återanvändningen av ännu mer avfall, som bygg- och rivningsavfall och vid anläggning som ballast och schaktmassor.

I dagsläget sker återanvändning av produkter inom de kommunala förvaltningarna men det finns ingen gemensam mätmetod. En metod är under framtagande med hjälp av konsultfirman AFRY.

2.2 Mål 2.2 Grovavfallet som kommunen samlar in ska minska med 20 procent, genom att produkter återanvänds och grovavfallförbereds för återanvändning, senast år 2030

Enligt en utredning från IVL Svenska Miljöinstitutet utgörs 20 procent av grovavfallet av fullt fungerande och kommersiellt gångbara produkter. Genom att möjliggöra återanvändning av produkterna kan avfallsmängderna minska och miljöpåverkan begränsa. För att uppnå målet behöver t.ex. insamlingen på våra återvinningscentraler förändras till att samla in avfall som kan förberedas för återanvändning.

IVLs rapport utreder inte allt grovavfall utan enbart fyra fraktioner från återvinningscentraler, nämligen brännbart, trä, metall (skrot) och plast. Det finns med andra ord fler grovavfallsfraktioner som inte följs upp i det här målet (trädgårdsavfall, gips, textil, grovavfall och blandat inert avfall) men vi har valt de fyra fraktionerna då vi, utifrån IVLs rapport, vet att dessa kan minskas med 20 % genom ökad återanvändning.

Figur 5. Grovavfall i Burlöv och Malmö 2017 – 2021.

Mängden grovavfall per person har ökat med ca 7 % sedan 2019. Ökningen ser vi primärt i det brännbara avfallet på återvinningscentralerna.

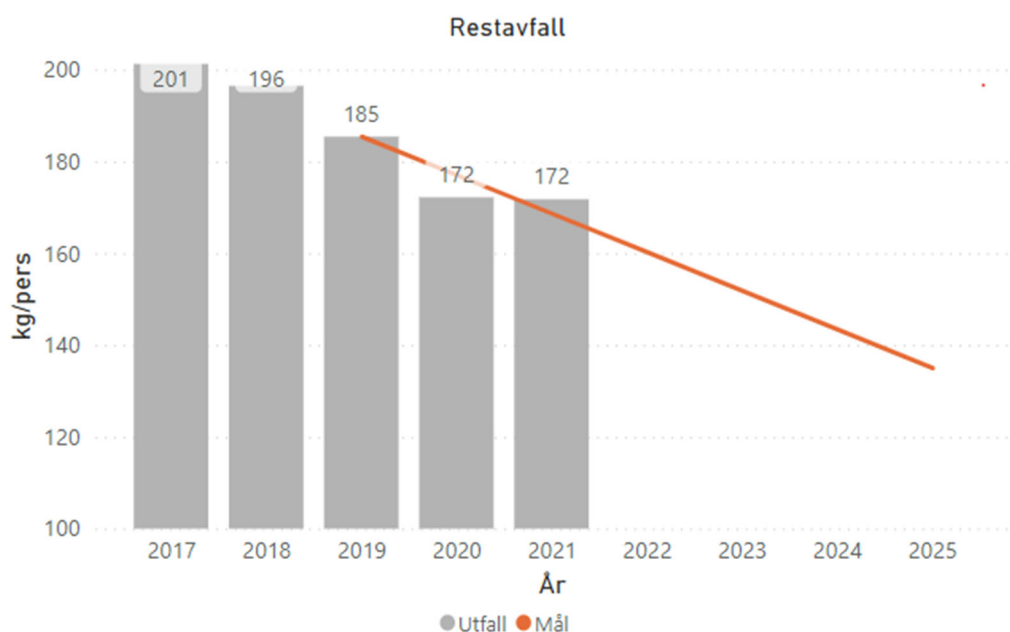
3 Målområde 3 - Minskat spill

3.1 Mål 3.1 Restavfallsmängderna ska minska med 50 procent till år 2030

Enligt VA SYDs plockanalyser består den vanliga soppåsen av två tredjedelar felsorterat avfall, alltså avfall som genom rätt sortering hade kunnat undvikas. Det är i den vanliga soppåsen vi hittar det största spillet eftersom felsorterat material som hade kunnat gå till materialåtervinning och återanvändning istället går till energiåtervinning. Det bidrar till utsläpp av koldioxid och negativ påverkan på miljön.

Målet följs upp genom att mäta mängden restavfall som vägs in på Sysavs avfallsförbränningsanläggning. I uppföljningen ingår även att med hjälp av plockanalyser analysera vad som minskar eller ökar i den vanliga soppåsen och vilka effekter det ger på bland annat koldioxidutsläppen. Viktiga avfallsslag att analysera är till exempel matavfall, returpapper och förpackningar.

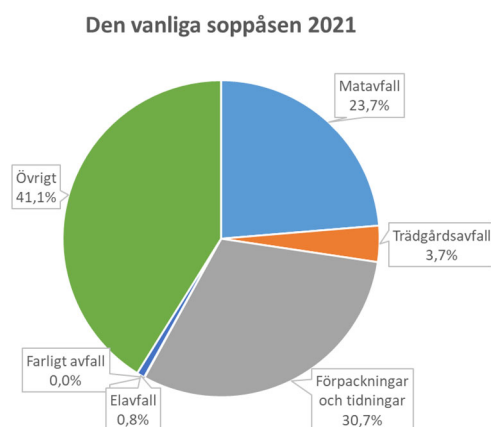
I kretsloppsplanen anges att basårsvärdet är 191 kg/person. Värdet har korrigerats genom att invånarantalet justeras med hänsyn till antal gästnätter och fritidsboende. Detta ger en mer rättvisande bild då även personer som vistas tillfälligt i kommunen genererar avfall som ska beaktas i beräkningen och stämmer överens med Avfall Sveriges sätt att beräkna. Därmed har basårssiffran justerats till att restavfallsmängderna 2019 var 185 kg/person.

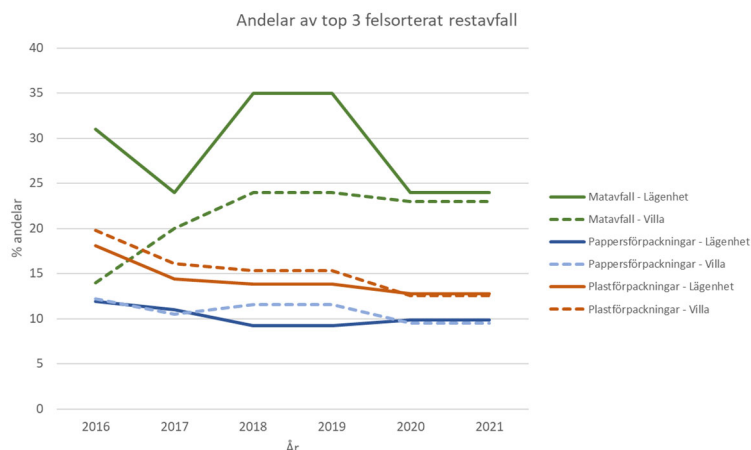
Figur 6. Restavfall i Burlöv och Malmö 2017–2021.

Mängden restavfall var 172 kg per person år 2021, vilket är oförändrat mot föregående år, men en minskning på 7% mot basåret (2019).

Felsorterat restavfall utgörs primärt av matavfall samt plast- och pappersförpackningar som tillsammans utgör ca 50% av restavfallet.

Figur 7. Innehåll i "den vanliga soppsåsen" där 41,1% övrigt är det som de facto ska finnas där, resten är felsorterat.

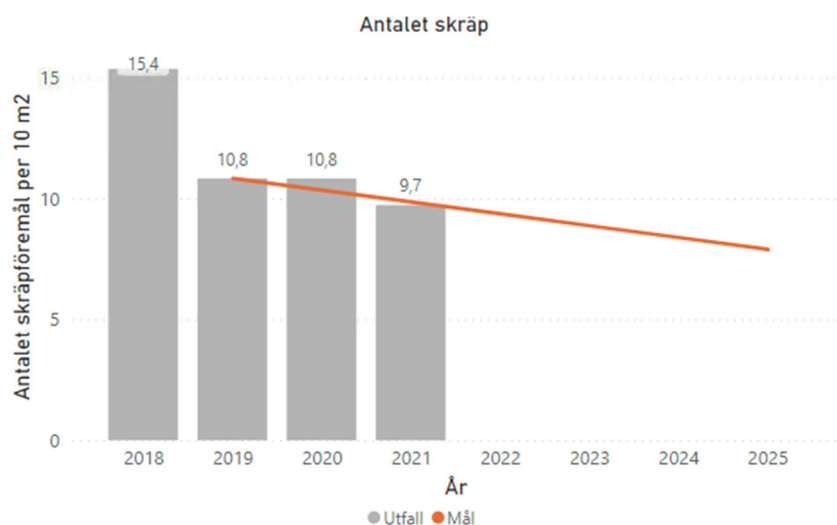
Figur 8. De tre vanligaste avfallsslagen som felaktigt läggs i restavfallet. Avvikelsen, gällande lägenheternas matavfall, 2018 och 2019 beror på en icke representativ plockanalys, se förklaring under mål 1.3.

Felsorterat restavfall utgörs primärt av matavfall samt plast- och pappersförpackningar som tillsammans utgör ca 50% av restavfallet.

3.2 Mål 3.2 Antalet skräp på land och vid vatten ska vara 50 procent färre år 2030

Nedskräpning bidrar till att skapa otrygga stadsmiljöer, stora kostnader läggs på hanteringen av det uppkomna skräpet och det har stor miljöpåverkan. Mycket av det avfall som slängs på land hamnar till slut i våra hav.

Målet följs upp genom att mäta nedskräpning (antal skräp/ 10 kvm) genom Håll Sverige Rents metoder. I Malmö stad genomför fastighets- och gatukontoret årliga mätningar på land, vilka kommer att utökas med mätningar vid vatten under nästa år. Burlövs kommun har inte genomfört några mätningar under 2021 men kommer att genomföra mätning på land under nästa år.

Figur 9. Genomsnittligt antal skräpföremål per 10 m². Baserat på skräpmätningar på Södertull, Möllan, Rörsparken och Värnhemstorget. Tabellen visar ett genomsnitt av dessa fyra områden.

3.3 Allt farligt avfall ska sorteras rätt senast år 2030

Farligt avfall innehåller ämnen som inte ska spridas vidare i kretsloppet, därför ska det sorteras ut och behandlas separat. Insamlingssystemen måste säkerställa en god arbetsmiljö för de som hanterar det farliga avfallet. Kretsloppsplanen ska innehålla mål för att minska det farliga avfallets spridning. I dagsläget finns ett antal insamlingssystem i kommunerna som behöver utvecklas vidare.

Målet kommer att följas upp på tre olika sätt. Dels genom plockanalyser som svarar på om det finns farligt avfall i restavfallet eller inte – vilket vi kan se att det fanns 2021. Det går även att, genom plockanalyserna, se vad det farliga avfallet består av. Genom plockanalyser kan vi dock inte följa mängderna år för år, då analysmetoden inte är lämplig för det.

Den enkät som tas fram under 2022 för att följa upp mål 4.1 kommer även innehålla ett antal frågor om farligt avfall, dels om tillgängligheten och dels om kunskapsläget hos kunden.

Det är också planerat för att ta fram en GIS-karta som illustrerar tillgänglighet av insamlingsplatser för farligt avfall. Metoden utgår från den så kallade 15-minutersstaden, det vill säga att all service ska kunna nås på 15 minuter med gång eller cykel. Samtliga inlämningsplatser för farligt avfall läggs in i en karta tillsammans med en 15-minuters radie från dessa. På så sätt kan områden där insamling saknas identifieras. Utvecklingen av tillgänglighet kan sedan mätas år från år.

4 Målområde 4 - Förtroende och samverkan

4.1 Mål 4.1 Användarnas förtroende har ökat för hela avfallskedjan år 2030

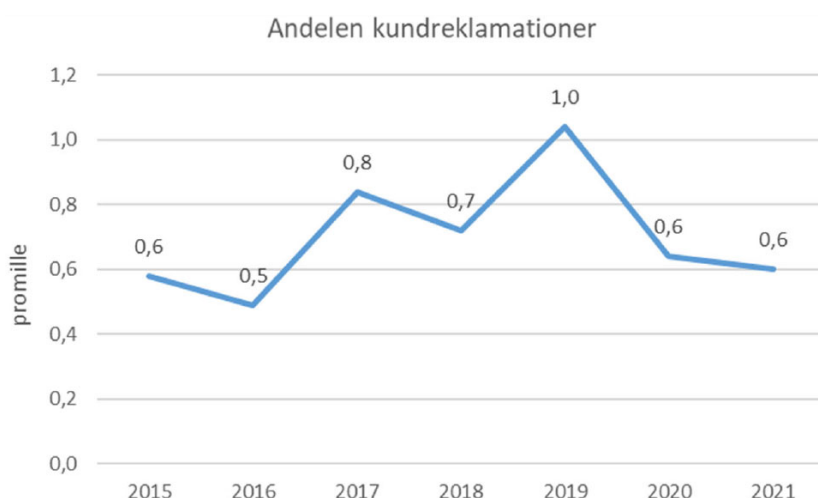
En grundförutsättning för att få fler att sortera ut sitt avfall är att avfallshanteringen upplevs som pålitlig ur alla hållbarhetsaspekter och för användarna. Med användare menas de som bor, verkar och vistas i kommunerna. Avfallskedjan har många aktörer och för att avfallshanteringen ska hålla hög kvalitet krävs att samtliga aktörer gör på rätt sätt, från avfallslämnare via insamlare till avfallsbehandlare.

Målet kommer att följas upp med en regelbunden förtroendemätning i enkätform, med start 2022. I avvaktan på denna redovisas resultat från VA SYDs årliga NKI-undersökning (Nöjd Kund Index) där kunder svarar på frågor om både avfalls- och VA-verksamheten. Följande svar är från enkäten 2021 och bidrar till en samlad bild av förtroende och nöjdhet:

Medelvärdesindex 0–100	Burlöv	Malmö
Totalt sett är jag nöjd med VA SYD som leverantör	76	75
Jag är nöjd med den information som jag får från VA SYD	78	71
Jag har förtroende för VA SYD	72	72
VA SYD är en aktiv miljöaktör	68	66
VA SYD tänker på sina kunders bästa	60	66
VA SYD är prisvärda när det gäller avfallstjänster	51	58
VA SYD inspirerar och aktiverar mig som individ så att jag kan göra miljösmdarta val	63	46

Figur 10. Ett urval av frågor ur VA SYDs NKI-undersökning 2021.

Målet följs även upp genom att redovisa antalet kundreklamationer som inkommit till VA SYD gällande avfallshanteringen.

Figur 11. Andelen kundreklamationer inkomna till VA SYD 2015 – 2021.

4.2 Mål 4.2 En tillgänglig avfallshantering som styr uppåt i avfallshierarkin år 2030

Genom ett ömsesidigt kunskaps- och erfarenhetsutbyte kan stadsplaneringen och avfallshanteringen stötta varandra och skapa ett mervärde i byggandet av den hållbara, täta, gröna staden. Det finns behov av att kommunerna tillsammans ska skapa väl fungerande avfallstjänster, så som framkomliga och flexibla transporter, trygg arbetsmiljö och en god boendemiljö, samt platser för delande och återbruk som kan nås med gång och cykel. Burlövs kommun och Malmö stad ligger i vissa avseenden långt fram i sitt arbete med att koppla avfallshanteringen till stadsplaneringen, men det är viktigt att sprida goda exempel och att bidra till ett ständigt lärande.

En metod är under framtagande med hjälp av konsultfirman AFRY.

VA SYD levererar friskt dricksvatten, hanterar dagvatten, renar avloppsvatten och tar hand om hushållsavfall på ett ansvarsfullt sätt. Vi uppmuntrar dig att dricka kranvatten, tänka på vad du spolar ner i avloppet och sortera dina sopor. Tillsammans bidrar vi aktivt till en hållbar samhällsutveckling. För miljön nära dig.